

Likkledet er tre-dimensjonalt og et røntgenbilde

Denne artikkelen er hentet fra kapittel 5 i boka
Likkledet i Torino – et tegn for vår tid, av Jostein Andreassen, 2011.

Tallrike fotografer og kunstnere har av mange grunner undret seg over avtrykket som fins på Likkledet. Mannskroppens forside og bakside skjuler seg liksom inni linkledet, og avtrykkprosessen må ha skjedd på en høyst unik ”rett oppad- og rett nedadmåte”, slik at perspektivet ble aldeles skyggefritt. Teknisk-optisk kalles dette på fagspråket for ”kollimert”. Det fins altså ikke noe lysfokus eller synlig lysretning slik som på fotografier eller bilder laget av en kunstner. Alt er fullstendig likedan opplyst. Det er en slags projeksjon. Men konturene av mannen forsvinner på en mystisk måte gradvis ut i intet i ytterkantene.

Slike observasjoner har stadig vakt stor interesse blant profesjonelle som driver med en eller annen form for billedteknologi. De har prøvd å forstå hva slags projeksjonsprosess som har dannet Likkledet og hvordan den har kunnet komme i stand.

En pioner på dette feltet var en fotograf i London, Leo Vala. På 1960-tallet fant han opp en ny projeksjonsmetode, kalt ”Valaform”. Denne brukte han til foto-eksperimenter ved å skråstille to lysbildeprojektorer med et bilde av ansiktet på Likkledet i begge og deretter rette dem mot en så lettformet og lysmodellermasse som plastilin. På denne måten formet han et oppsiktsvekkende godt tre-dimensjonalt portrett av personen i avtrykket. Dette fikk ham til å si: ”Jeg har vært involvert i oppdagelsen av mange kompliserte visuelle prosesser, og jeg kan bare si dere at ingen har kunnet lage dette ansiktet ved et falskneri.” (No one could have faked that image.) Ingen kunne ha gjort dette i dag heller, selv med all den teknologien vi har. Det er et perfekt negativ. Det har en fotografisk kvalitet som er ekstremt presis.”¹

VP-8-billedanalysator

Men i det neste ti-året ble fotografisk teknikk forbedret på en måte som Leo Vala ikke kunne ha forestilt seg. På grunnlag av de vitenskapelige undersøkelsene av Likkledet som ble gjort i 1973, organiserte en gruppe av andre forskere det de kalte ”Torino-prosjektet” fire år senere (”The Shroud of Turin Research Project” (STURP). To av disse var John Jackson og Eric Jumper, begge offiserer og fysikere ved det amerikanske flyvåpenet. På sin fritid studerte de Kledet på grunnlag av italieneren Guiseppe Enries meget gode svart/hvitt-fotografier fra utstillingen i 1931. Stedet var Air Force Weapons Laboratory i Albuquerque i New Mexico. Her fant de to ut at bildet på kledet var lysest i områder der mannens kropp sannsynligvis hadde berørt det – som nesen, pannen og øyenbrynene. Bildet var mindre intenst i områder der kroppen ikke hadde kommet nær bildet, som kinnene og øyehulen. Lystettheten varierte

faktisk med avstanden til kledet. Dette kunne tyde på at bildet måtte være dannet av en tre-dimensjonal gjenstand, og det gjaldt å finne apparatur som kunne få dette demonstrert.

Som ved et tilfelle kom de over Peter Schumacher, en elektronikingeniør. I forbindelse med NASAs romfartsprogram hadde han funnet opp en såkalt VP-8 bildeanalysator, et apparat som kunne tyde høydeforskjeller på fotografier av andre planeter tatt med stjerneikkert. VP-8 tolket forskjeller i svart og hvitt til vertikale nivåer slik at disse kunne studeres og justeres på en fjernsynsskjerm. Et vanlig bilde kan bare gjengi variasjoner av lys og inneholder ikke på samme måte informasjon om fotografiapparatets avstand til objektet.

Bildet av Likkledet ble altså plassert under en slik VP-8-billedanalysator. Resultatet var forbløffende: Et "ekte" tre-dimensjonalt bilde kom fram på en slik måte at det var mulig via apparaturen på fjernsynsskjermen å bevege seg rundt – en så konturene av kroppen på samme måte som en kan se formasjoner av fjellene under fra et helikopter.

24 år etter skriver Ian Wilson, forfatter av flere bøker om Likkledet: "Til og med i dag er det vanskelig for 'vanlige lekfolk' å forstå hvor overveldende (mind-blowing) denne opplevelsen var for de fysikerne som først opplevde det. Som John Jackson bemerket: 'Da jeg så dette første gang (...) syntes jeg at jeg kunne forstå hva Secundo Pia må ha følt, da han i 1898 så det ansiktet han hadde fotografert'." ⁱⁱ

Peter Schumacher leverte egenhendig apparatet i hjemmet til Jacksons kollega Eric Jumper. Denne husker meget godt Schumachers forbauselse da han for første gang så bildet av kroppen på Likkledet i det apparatet han nylig hadde funnet opp:

"Et virkelig tre-dimensjonalt bilde viste seg på skjermen. (...) Jeg så nesen tydelig i perspektiv. Konturen av ansiktsformene viste seg tydelig. Kroppsformen, armene, beina og brystet, hele kroppen. (...) Jeg hadde aldri hørt om Likkledet i Torino før akkurat da. Jeg hadde ikke peiling på hva jeg egentlig så. Men resultatet var helt ulikt alt annet jeg noen gang hadde sett i VP-8-analysatoren, både før og etter. Bare Likkledet i Torino har frambrakt et slikt resultat i en VP-8-billedanalysator." ⁱⁱⁱ

Når det gjelder spørsmålet om muligheten for at et klokt hode en eller annen gang kunne ha produsert et slikt bilde som det på Likkledet, er Schumacher helt avvisende:

"En må tenke på hvordan og hvorfor en kunstner ville skjule tre-dimensjonal informasjon i de grå skyggene i et bilde når det ikke var mulig å se dette fenomenet før minst 650 år etter at det var laget. En kan spørre hvorfor dette ikke er mulig i analysen av andre kunstverk? (...) Hvorfor ville denne kunstneren ha laget bare ett slikt produkt som krevde så spesielle evner og talenter og aldri overlevere teknikken til andre? Hvordan kunne kunstneren kontrollere kvaliteten på arbeidet sitt når han eller hun ikke kunne se differensene i grått som forskjell i dybde? (...) Ville en kunstner produsere dette arbeidet før utstyret til å vise fram resultatet var funnet opp?" ^{iv}

Røntgen

Men det var mer. Da kjemikeren Giles Carter ved Eastern Michigan University tidlig på 1980-tallet studerte noen bilder i legemsstørrelse av Likkledet tatt av STURP-teamet, la han merke til at fingrene på mannen så unaturlig lange og ”knoklete” ut. Da han tenkte på det, slo det ham plutselig at beina viste seg på samme måte som ved et røntgenbilde. Ved leppene, under barten og skjegget, kunne det virke som om han så to rader av tenner. Ved kinnbeina kunne det virke som om han så noe av skallen. Kunne det virkelig være mulig at den eller det som hadde produsert bildet av Likkledet ikke bare hadde laget et fotografisk negativ og et tre-dimensjonalt bilde, men også et slags røntgenbilde? ^v

Muligheten ble videre utforsket av Alan Whanger ved Duke University i North Carolina, en pensjonert professor i psykiatri, men som også var utdannet i medisin og tolking av røntgenbilder. Med sin selvutviklede teknikk der han legger bilder over hverandre (”The Polarized Image Overlay Technique”) ved hjelp av flere prosjektører og filtre, fant han beinstrukturer både i hendene, håndleddene, skallen og tennene, slik som Carter hadde observert, men med bedre resultat. Whanger skriver: ”Disse funnene har blitt sett av en god del leger, deriblant tre professorer i radiologi, og de var øyeblikkelig enige i at dette viser et røntgenbilde.” ^{vi}

Moderne kunst?

Isabel Piczek, kjent kunstner i Los Angeles og sterkt knyttet til forskningen på Likkledet, påpeker dets ”moderne” karakter. Dersom dette skulle ha vært produsert av en kollega på 1300-tallet, må vedkommende ha vært så forut for sin tid at han hadde foregrepet ”den mest impresjonistiske av impresjonister med over 500 år.” ^{vii} Til og med i pointilismen (den mest ekstreme impresjonismen) ble det brukt hjelpelinjer for å indikere hvor fargeflekkene skulle settes når det ble laget malerier. For hvilken som helst middelaldersk kunstner var det ”teknisk umulig” å lage et bilde som Likkledet der konturene mangler i ytterpunktene, ifølge Piczek. ^{viii}

Noe eller noen har skapt et slags negativt bilde som ingen i tidligere tider har vært i nærheten av å kunne oppfatte, men som i en viss grad bare kan avsløres av fotograferingens oppfinnelse og ved vår tids moderne teknikk. Hvorfor og hvordan i all verden skulle en ”bedrager” for 700 år siden lage et speilvendt (!) bilde av en død mann, der de lyse partiene på ham ble gjort mørke og de mørkere områdene ble framstilt som lyse? Hvorfor i all verden har han brutt så formidabelt med sin egen tids kunstneriske tradisjon og praktisk talt snudd alt på hodet?

Den nevnte Peter Schumacher sier: ”Ingen metode, ingen stil og ingen kunstner er overhodet kjent som kan produsere bilder med samme fotografiske og fotogrammetriske resultater som Likkledet viser. (...) Bildet på Likkledet viser fram noen egenskaper som fotografisk negativ, andre som bilde av kroppsformen (skjelett, beinstruktur) og noen egenskaper igjen av tre-dimensjonal karakter. Bildet er ingen av disse tingene, men representerer alle disse, og flere.” Og som Piczek sier han: ”Det er aldeles usannsynlig at Likkledet er en fabrikkasjon, et lurt påfunn eller en forfalskning av noe slag.” ^{ix}

ⁱ Sitert i "Amateur Photographer", 8. mars 1967. Bilder av Vala med modellen i Tribbe, Frank C: "Portrait of Jesus?" 2006:144f.

ⁱⁱ Wilson, Ian & Schwartz, Barrie: "The Turin Shroud" 2000:36

ⁱⁱⁱ Schumacher, Peter M: "Photogrammetric Responses from the Shroud of Turin" – artikkel levert ved "The Shroud of Turin International Research Conference", Richmond, Virginia, 18. Juni 1999.

^{iv} Ibid. Også i Wilson & Schwartz 2000:37.

^v Carter, Giles F: "Formation of the Image on the Shroud of Turin by X-Rays: A New Hypothesis" In: ACS Advances in Chemistry", No. 205, In: "Archaeological Chemistry III, Lambert, Joseph B. (ed.) 1984:427-446.

^{vi} Whanger, Mary and Alan: "The Shroud of Turin. An Adventure of Discovery" 1998: kap. 10.

^{vii} Impresjonismen var en kunstart som oppstod i Frankrike på 1870-tallet. Typisk var at rene farger ble plassert ved siden av hverandre istedenfor en mekanisk blanding, slik at det var mer opp til øyets og øyeblikkets sanseinntrykk å tolke bildet. Atmosfæriske stemninger som dirrende sollys, damp og tåke ble populære blant disse kunstnerne.

^{viii} Wilson & Schwartz 2000: 38.

^{ix} Ibid.